

Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen

Version 25. november 2022

Dette afsnit fastsætter de overordnede rammer for kvalitets- og legalitetssikring i politikredsene, jf. pkt. 2. og navnlig for indholdet af de lokale retningslinjer, jf. pkt. 3., og for statsadvokaternes tilsyn og kvalitetsarbejde i samarbejde med politikredsene, jf. pkt. 4. Endvidere angives i pkt. 5. rammerne for Rigsadvokatens tilsyn med statsadvokaterne og for den overordnede opfølgning på kvalitets- og legalitetsudviklingen i straffesagsbehandlingen.

1. Indledning

Et velfungerende politi og en velfungerende anklagemyndighed er centrale elementer i et retsvæsen, som samlet skal sikre en effektiv efterforskning af forbrydelser og gennemførelse af strafforfølgningen på et objektivt og sagligt grundlag. Dette skal ske i overensstemmelse med reglerne i lovgivningen og kravene i et demokratisk retssamfund.

Politi og anklagemyndighed skal sikre den bedst mulige retsbeskyttelse for borgerne samt sikre, at straffesager behandles så grundigt og hurtigt som muligt i lyset af sagens omfang, karakter og grovhed. Straffesagsbehandlingen skal desuden ske på en tillidvækkende og professionel måde med hensyntagen til dem, der er involveret i sagerne.

Rammerne for anklagemyndighedens virke fremgår af retsplejelovens § 96, stk. 2, hvorefter anklagemyndigheden ”... skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, og derved ikke blot påse, at straffskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.”

De grundlæggende principper fremgår også af en række yderligere bestemmelser i retsplejeloven. Objektivitetsprincippet og kravet om hurtig sagsbehandling følger tillige af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 6, stk. 1, om retten til en retfærdig rettergang inden en rimelig frist.

Tilsynet med politiets og anklagemyndighedens straffesagsbehandling skal bidrage til dette arbejde ved at sikre den nødvendige kvalitet, legalitet og effektivitet i straffesagsbehandlingen.

Anklagemyndigheden skal i øvrigt ved tilrettelæggelsen og prioriteringen af straffesagsbehandlingen medinddrage de overordnede mål, der er fastsat af Justitsministeriet og i eventuelle flerårsaftaler for politiet og anklagemyndigheden samt af Rigsadvokaten, herunder i strategier og mål for anklagemyndigheden.

1.1. En ny tilsynsmodel

Ved en ændring af retsplejeloven blev der i 2013 vedtaget en reform af statsadvokaterne. Reformen indebar bl.a., at der blev etableret to regionale statsadvokater. Samtidig blev der vedtaget en ændret tilsynsmodel for de regionale statsadvokatens tilsyn med straffesagsbehandlingen i politikredsene. Tilsynet med politikredsens behandling af straffesager blev ændret i retning af en mere fremadrettet og samarbejdsorienteret tilsynsmodel, hvorved de regionale statsadvokater i højere grad blev involveret i løsningen af forskellige relevante problemstillinger i politikredsene.

Den 1. januar 2022 blev National Enhed for Særlig Kriminalitet og Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet etableret. Efterforskningsenheden er opbygget som en politikreds med egen anklagemyndighed, og politidirektøren refererer til rigspolitichefen og rigsadvokaten på samme måde som politikredsene. Derfor indgår enheden også i betegnelsen ”politikredsene”. Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet fører tilsyn med straffesagsbehandlingen i efterforskningsenheden, hjælper med styring og tilskæring af enhedens sager og med at føre nogle af de mest komplekse sager i tæt samarbejde med efterforskningsenheden. Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet indgår i den nye tilsynsmodel på samme vis som de regionale statsadvokater, og statsadvokaterne som betegnelse dækker således over alle tre statsadvokaturer.

Anklagemyndigheden har siden 2019 arbejdet efter en ny tilsynsmodel, som danner rammen om anklagemyndighedens tilsynsarbejde. Formålet med den nye tilsynsmodel er at bidrage til et skærpet fokus på væsentlige forhold og risikofaktorer og sikre, at der sættes ind, hvor der aktuelt er det største behov. Dette giver statsadvokaterne og Rigsadvokaten mulighed for tidligt at kunne gribe ind på områder, hvor der er udfordringer eller potentiale for forbedringer. Derfor er der i endnu højere grad fokus på kvalitet og udvikling. Det betyder, at tilsynet ikke alene handler om at følge udviklingen og identificere opmærksomhedspunkter, men i lige så høj grad om at identificere praktiske barrierer og designe løsninger, der kan implementeres i praksis.

Et centralt element i den nye tilsynsmodel er den centrale tilsynsplan, der beskriver anklagemyndighedens overordnede tilsynsaktiviteter i form af de generelle tilsynsområder og temaer, der aktuelt indgår i tilsynet.

Tilsynsplanen er dynamisk og justeres løbende bl.a. med henblik på at tilpasse planen i forhold til risikobilledet. Nye tilsynsområder og aktiviteter inddrages ud fra en vurdering af risiko og væsentlighed. Samtidig vil generelle tilsynsområder og temaer udgå af planen, når de er gennemført eller ikke længere vurderes aktuelle.

Du kan læse mere om tilsynet i anklagemyndigheden [her](#).

1.2. Statsadvokaternes faglige ledelse og samarbejde med politikredsene

Den nye tilsynsmodel bygger bl.a. på de dele af statsadvokatreformen fra 2013, der vedrører statsadvokaternes inddragelse i den faglige ledelse af anklagemyndigheden og samarbejdet mellem statsadvokater og politikredse.

Statsadvokaterne spiller en central rolle i den faglige og kvalitetsmæssige udvikling af anklagemyndigheden. I den forbindelse er det bl.a. en vigtig opgave for statsadvokaterne – i samarbejde med politikredsene – at identificere og følge op på særlige indsats- og fokusområder i anklagemyndigheden.

Statsadvokaterne skal derfor i tæt samarbejde med politikredsene løbende være opmærksomme på områder, hvor der i en kortere eller længere periode er behov for en særlig faglig indsats, dvs. nye indsats- og fokusområder, eller behov for fastlæggelse eller ændring af retningslinjer og procedurer mv. Det kan f.eks. komme til udtryk ved sager, som giver anledning til særlige vanskeligheder i politikredsene eller ved behandlingen i retterne. Herudover kan der f.eks. ved gennemførelse af ny (og kompliceret) lovgivning, ved indførelse af nye efterforskningsmetoder, og når nye kriminalitetsformer opstår, være behov for, at anklagemyndigheden i en periode har særlig fokus på bestemte sagstyper. Det samme kan gælde for områder med øget politisk bevågenhed og ved ændringer i politiets og anklagemyndighedens strategiske indsatsområder. Dette vil med den nye tilsynsmodel for eksempel kunne udmønte sig i et tematisyn, der forankres i den centrale tilsynsplan.

Statsadvokaterne skal i samarbejde med politikredsene løbende følge op på udpegede særlige indsats- og fokusområder, som derfor f.eks. vil skulle inddrages i statsadvokaternes tilsyn med kredsene og i politikredsens lokale kvalitets- og legalitetsarbejde. Det nærmere arbejde med og opfølgningen på et udpeget særligt indsats- eller fokusområde vil skulle fastlægges konkret for det enkelte område. Som eksempel herpå kan nævnes, at statsadvokaterne kan bidrage til at fastlægge retningslinjer for behandlingen af den pågældende sagstype mv. og/eller udarbejde vejledninger, der f.eks. kan indeholde eksempler på best practice i politikredsene.

Ved siden af de generelle tilsynsområder og de tværgående tematiserede tilsyn fører politikredsene lokalt tilsyn og har egen løbende kvalitets- og legalitetssikring. Det lokale tilsyn spiller en helt central rolle i forhold til de straffesager, der bliver behandlet i kredsene, og skal bl.a. bidrage til at sikre, at de materielle regler til enhver tid efterleves, og at fastsatte kvalitets-, legalitets- og effektivitetskrav overholdes.

Statsadvokaterne fører som anført ovenfor løbende tilsyn med politikredsens straffesagsbehandling. I den forbindelse udarbejder politikredsene årligt en lokal tilsynsplan, der indsendes til statsadvokaten.

Statsadvokaterne er de naturlige faglige sparringspartnere for politikredsene, og anklagerfaglige spørgsmål skal i første række rettes til dem. Løbende faglig sparring med politikredsene er en vigtig del af arbejdet for statsadvokaterne.

Derudover har statsadvokaterne i høj grad det faglige ansvar for vidensarbejdet i anklagemyndigheden. Statsadvokaterne har således et styrket fagligt ansvar for udvalgte emner i Vidensbasen, og statsadvokaterne iværksætter i relevant omfang konkrete videnstiltag i forhold til politikredsene.

I forbindelse med statsadvokatreformen i 2013 blev der etableret en ordning, der – bl.a. i form af et styrket og mere formaliseret samarbejde mellem statsadvokaterne og politikredsene – medvirker til at sikre en bedre udnyttelse af anklagemyndighedens samlede ressourcer ved varetagelsen af de straffesager i 1. instans, der rejser særligt vanskelige juridiske spørgsmål, eller som indebærer et særligt behov for tværgående koordinering. Denne ordning er udmøntet dels i en call-in-ordning, dels ved etableringen af en generel samarbejdsmodel.

Call-in-ordningen indebærer, at Rigsadvokaten kan bestemme, at statsadvokaterne inden for et nærmere afgrænset sagsområde indtil videre varetager udførelsen (og påtalen) af straffesager ved byretterne, jf. retsplejelovens § 101, stk. 1, 2. pkt.

Den generelle samarbejdsmodel mellem politikredsene og statsadvokaterne indebærer, at der samarbejdes om udførelsen af visse konkrete straffesager i 1. instans, der kompetencemæssigt hører under politikredsene.

Der er bl.a. henvist til den nævnte ordning og model nedenfor under pkt. 4.3. De nærmere retningslinjer for call-in-ordningen og den generelle samarbejdsmodel fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Statsadvokaternes udførelse af nævningsager i 1. instans og statsadvokaternes samarbejde med politikredsene om udførelsen af straffesager i 1. instans.

2. Overordnede principper for politiets og anklagemyndighedens kvalitets- og legalitetsarbejde

2.1. Indledning

Der skal være en fælles kvalitets- og legalitetskultur hos politi og anklagemyndighed med gensidig respekt for de forskellige roller, som politiet og anklagemyndigheden varetager under strafforfølgningen.

Kvalitet og legalitet i sagsbehandlingen indebærer, at alle afgørelser og beslutninger skal være fagligt korrekte og truffet på et objektivt og sagligt grundlag under iagttagelse af gældende regler. Samtidig skal sagsbehandlingen være prioriteret og effektiv.

Anklagemyndigheden skal medvirke til at sikre klarhed og ensartethed i retsanvendelsen, således at reglerne håndhæves på en så klar og ensartet måde som muligt og således, at reaktionsmønsteret er præget af den højeste grad af forudsigelighed og lighed.

Det er derfor vigtigt, at der er et nært samarbejde mellem politikredsens anklagere og politipersonale, således at der sikres en smidig og effektiv behandling af straffesagerne, hvor politipersonale og anklagere løbende kan drøfte behandlingen af sagerne. En tæt daglig kontakt mellem anklagere og politipersonale er et vigtigt led i anklagemyndighedens arbejde med at sikre kvaliteten og legaliteten i politikredsens arbejde.

Der skal være lokale retningslinjer i politikredsen, som sikrer en effektiv kvalitets- og legalitetskontrol samt et effektivt samarbejde mellem anklagere og politipersonale baseret på en klar rollefordeling.

Som led i fornyelsen af anklagemyndighedens tilsynsmodel i 2019 udarbejder hver enkelt politikreds årligt en lokal tilsynsplan. Den lokale tilsynsplan skal fastlægge de væsentligste tilsynsaktiviteter for året og understøtte at den enkelte politikreds kan identificere og følge op på lokale risici og udfordringer.

Tilsynsplanen sendes til statsadvokaten og danner herefter grundlag for statsadvokatens løbende tilsyn med politikredsen. Forholdene og eventuelle udfordringer i de enkelte kredse kan være forskellige, og statsadvokaternes tilsyn i forhold til de enkelte kredse vil derfor også kunne variere.

Det er samtidig vigtigt, at der er en tæt og løbende kontakt mellem politikredsen og statsadvokaten om straffesagsbehandlingen. Der er som nævnt en tæt indbyrdes sammenhæng mellem de forskellige samarbejdsrelationer mellem politikredsene og statsadvokaten.

Statsadvokatens øvrige opgaver og almindelige kendskab til politikredsens forhold og sagsgange mv. i forbindelse med den generelle, faglige ledelse af anklagemyndigheden indgår naturligt også som grundlag for statsadvokatens tilsyn og kvalitetsarbejde i forhold til straffesagsbehandlingen i politikredsen.

3. Politikredsens kvalitets- og legalitetssikring

3.1. Indledning

Der er følgende tre hovedelementer i kvalitets- og legalitetssikringen:

1. procedurer for straffesagsbehandlingen (pkt. 3.2.)
2. kontrol og opfølgning (pkt. 3.3.)
3. dokumentation og afrapportering (pkt. 3.4.)

Det påhviler i første række den enkelte medarbejder i forbindelse med behandlingen af straffesager at påse, at egen sagsbehandling opfylder kvalitets- og legalitetskravene og harmonerer med god sagsbehandlingsskik. Det gælder politiuddannede, kontoruddannede og juridisk uddannede medarbejdere.

Det påhviler dernæst den enkelte medarbejders nærmeste leder at kontrollere kvaliteten og legaliteten i medarbejderens sagsbehandling.

Det påhviler endelig den enkelte anklager i forbindelse med behandlingen af straffesagerne at påse, at sagsbehandlingen *i sin helhed* opfylder kvalitets- og legalitetskravene og harmonerer med god sagsbehandlingsskik. Der påhviler således anklagemyndigheden et generelt og tværgående ansvar for straffesagens behandling.

Politidirektøren har det overordnede ansvar for at sikre kvaliteten og legaliteten af politikredsens arbejde og for at sikre, at straffesagerne behandles så grundigt og så hurtigt som muligt. Politidirektøren skal ligeledes sikre, at politikredsen når de mål, der er opstillet for straffesagsbehandlingen, herunder at de mål, der er fastsat for f.eks. sagsbehandlingstider, overholdes.

Politidirektøren skal – gennem chefanklageren og de politiuddannede ledere – ved fastsættelse af lokale retningslinjer og gennem den daglige kvalitets- og legalitetssikring sørge for, at de fastsatte retningslinjer følges, således at kravene til kvalitet, effektivitet og legalitet opfyldes i politikredsens straffesagsbehandling.

Der skal fastsættes retningslinjer for hvert af de ovennævnte hovedelementer, jf. pkt. 3.2., pkt. 3.3. og pkt. 3.4.

3.2. Procedurer for straffesagsbehandlingen

Retningslinjerne for straffesagsbehandlingen skal bl.a. omfatte sagsgange for hele straffesagsprocessen og sikre, at kvalitets- og legalitetssikringen indgår som et naturligt led i sagsbehandlingen. Retningslinjerne skal som minimum omfatte følgende områder:

- Den daglige kvalitets- og legalitetssikring mv. og opfølgning herpå
- Visitation og prioritering mv.
- Kompetencefordeling, herunder afgørelseskompetence
- Sagsbehandlingen for visse sagstyper og særlige fokusområder
- Anklagervirksomhed
- Straffesagens afsluttende behandling
- Regelimplementering

Retningslinjer for kvalitets- og legalitetssikring bør generelt udarbejdes under inddragelse af statsadvokaten.

3.2.1. Den daglige kvalitets- og legalitetssikring mv. og opfølgning herpå

Der skal fastsættes retningslinjer for, hvordan ansvaret for den daglige kvalitets- og legalitetssikring skal fordeles mellem anklagemyndighedens juridiske personale og de politiuddannede ledere og for den ledelsesmæssige opfølgning.

Det skal løbende påses, at unødvendige sagsvandringer undgås. Eventuel forelæggelse af en sag for andre myndigheder skal så vidt muligt ske samtidig med sagens øvrige behandling. Der skal løbende følges op på medarbejdernes og afdelingernes verserende sager, sagsantal, sagsbehandlingstid og kvalitet.

Desuden skal der lokalt fastsættes retningslinjer for, hvordan kvalitets- og legalitetsmangler i den daglige straffesagsbehandling håndteres, og hvordan der følges op herpå. Det skal herunder sikres, at alle medarbejdere i anklagemyndigheden ved, hvem de skal gå til, hvis de identificerer fejl eller mangler. Det kan f.eks. være ved at udpege kontaktpersoner, som medarbejderne kan gå til.

Det skal også lokalt være fastlagt, hvordan vidensdeling og erfaringsudveksling understøttes. Således skal det sikres, at der løbende gives feedback til relevante personer og/eller faggrupper, afdelinger, mv., samt at der, f.eks. på møder, er mulighed for at dele erfaringer og fremhæve opmærksomhedspunkter.

3.2.2. Visitation og prioritering mv.

- a. Politikredsen skal hurtigst muligt efter en anmeldelse om et muligt strafbart forhold foretage en registrering og visitation af sagen.

Det skal ved visitationen blandt andet vurderes, om der skal indledes efterforskning, og hvilke efterforskningsskridt der i givet fald skal foretages, ligesom det skal vurderes, hvordan sagen skal prioriteres, herunder om der for den pågældende sagstype gælder særlige sagsbehandlingsfrister, eller om sagen i øvrigt er hastende. Det skal ved visitationen også vurderes, om der er behov for en nærmere juridisk vurdering af sagen.

Politikredsen skal udarbejde retningslinjer for den nærmere tilrettelæggelse og organisering af visitationsopgaven i politikredsen.

Politikredsen skal i den forbindelse sikre, at der sker en fælles og ensartet visitation i kredsen. Det betyder ikke, at visitationen kun kan foregå ét sted i kredsen, men der skal i politikredsen være fastlagt de nødvendige ledelsesmæssige og organisatoriske tiltag, der sikrer en ensartet visitation i hele kredsen. Politikredsen skal løbende følge op på, at der også i praksis er tale om en ensartet visitation, herunder sådan at der – hvis visitationen i politikredsen foregår på forskellige lokationer – ikke udvikles en forskellig praksis for, hvornår der f.eks. sker henlæggelse af bestemte sagstyper.

Politikredsen bør kun etablere flere visitationsenheder eller visitationslokationer, hvis der er særlig begrundelse for det. Det kan f.eks. være begrundet i politikredsens geografiske organisering ("sager skal ikke køres rundt uden grund"). Der kan eksempelvis også være tale om én visitation af almene straffesager og en særskilt visitation af straffesager til efterforskningsafdelingen, sådan at den nærmere visitation af disse sager foretages i efterforskningsafdelingen.

Anklagemyndigheden skal som led i det almindelige tilsyn med politiets straffesagsbehandling også føre tilsyn med politikredsens visitation, herunder at der sker en ensartet visitation af sagerne på tværs af hele politikredsen.

Hvor der er anledning til det, bør politikredsen i øvrigt så tidligt som muligt drøfte med statsadvokaten, om der konkret bør etableres et samarbejde med statsadvokaten om udførelsen af en sag, der kompetencemæssigt hører under politikredsen (den generelle samarbejdsmodel). Det kan f.eks. være relevant i sager, der rejser særligt vanskelige eller principielle spørgsmål inden

for strafferettens almindelige del om nødværge, medvirken, sanktionsvalg eller strafudmåling mv., eller i sager der rejser særligt vanskelige spørgsmål uden for strafferettens almindelige område, f.eks. ”tværgående” spørgsmål vedrørende EU-ret, menneskerettigheder eller forfatnings- eller forvaltningsret.

- b. Visitationen er i første række en politifaglig visitation, hvor det blandt andet vurderes, om der skal indledes efterforskning, og hvilke efterforskningsskridt der i givet fald skal foretages. Som led i den politifaglige visitation tages der også stilling til prioriteringen af sagen.

Visitationen er således som udgangspunkt en politiopgave, der foretages af politiet. Anklagemyndigheden skal inddrages i visitationen, og anklagemyndighedens opgaver i den enkelte sag vil her kunne afhænge af, om der er tale om visitation af almene straffesager, eller om der er tale om større eller mere komplicerede sager. I alle tilfælde er anklagemyndighedens deltagelse i visitationen udtryk for, at anklageren løser anklagerfaglige opgaver, det vil sige, at der er tale om anklagervirksomhed, der sker under chefanklagerens ansvar.

Anklagemyndighedens opgaver i relation til visitationen - navnlig når der er tale om visitation af almene sager - vil som udgangspunkt være at bistå med juridisk sparring og anklagerfaglig vurdering og afklaring af tvivlsspørgsmål ved de enkelte sager, herunder tilskæring af sager når den politifaglige visitor har foretaget en indledende visitation og vurdering af sagen. Anklagemyndigheden træffer endvidere afgørelse efter retsplejelovens § 749, § 721 og § 722 samt udsteder bødeforelæg efter retsplejelovens § 832, medmindre kompetencen er delegeret til politipersonale mv., jf. pkt. 3.2.3.

Ved sager, som er af mere kompliceret karakter, eller som kræver særlig eller omfattende efterforskning, skal anklagemyndigheden deltage i den nærmere visitation af sagen og skal i øvrigt så tidligt som muligt involveres i sagsbehandlingen. Det gælder, uanset om der er modtaget en anmeldelse, eller politiet af egen drift begynder en efterforskning.

3.2.3. Kompetencefordeling, herunder afgørelseskompetence

a) Sagsbehandlingsskridt/beslutninger under efterforskningen

Der skal fastsættes en klar fordeling af kompetencen til at træffe afgørelser vedrørende sagens behandling, herunder kompetencen til at iværksætte eller godkende straffeprocessuelle tvangsindgreb og særlige efterforskningsskridt.

Der skal foretages en sådan registrering af sagen og indgrebet, at der efterfølgende kan ske identifikation af sager og indgreb til brug for kvalitets- og legalitetssikringen.

Der skal bl.a. fastsættes retningslinjer om kompetencefordelingen på følgende områder:

- anholdelse og udstrækning af frihedsberøvelse
- øvrige tvangsindgreb
- foretagelse af mere vidtgående eller omkostningstunge efterforskningsskridt
- orientering af sigtede om muligheden for strafnedsættelse som følge af forklaringer om medgerningsmænd

- fremsættelse af retsanmodninger til udenlandske myndigheder
- særlige efterforskningsskridt, herunder brugen af anonyme vidner, meddelere og agenter

Det skal fastlægges, hvorvidt anmodninger til retten om iværksættelse eller godkendelse af tvangsindgreb helt undtagelsesvis kan forelægges for retten af andre end anklagemyndighedens juridiske personale. Dette bør kun forekomme, hvor det måtte være praktisk udelukket at overdrage sagen til eller forelægge sagen telefonisk for anklagemyndighedens juridiske personale.

b) Afgørelser efter retsplejelovens § 749, § 721 og § 722 samt bødeforlæg efter § 832

1. Det juridiske personale

Det juridiske personale i anklagemyndigheden har kompetencen til at træffe følgende afgørelser:

- Afvisning af en anmeldelse efter retsplejelovens 749, stk. 1
- Standsning af efterforskningen efter retsplejelovens § 749, stk. 2
- Opgivelse af sigtelsen efter retsplejelovens § 721
- Meddelelse af tiltalefrafald efter retsplejelovens § 722 og
- Udstedelse af bødeforelæg efter retsplejelovens § 832

Det betyder, at disse afgørelser som udgangspunkt skal træffes af det juridiske personale i anklagemyndigheden. I nogle situationer kan politiuddannet personale eller kontorphonale, der er beskæftiget med at modtage anmeldelser, dog afvise en anmeldelse eller – for så vidt angår politiuddannet personale – opgive en sigtelse på stedet. Det gælder anmeldelser mv., der er åbenbart grundløse, se nærmere nedenfor under pkt. 2.

Herudover kan særligt bemyndigede medarbejdere med de nødvendige uddannelsesmæssige og personlige forudsætninger bemyndiges til på visse konkrete sagsområder at afgøre sager efter retsplejelovens § 749, § 721 eller § 722 samt udstede bødeforelæg efter retsplejelovens § 832, se nærmere nedenfor under pkt. 3.

2. Politiuddannet personale og kontorphonale, der er beskæftiget med at modtage anmeldelser

Anmeldelser, der er åbenbart grundløse, eller hvor det anmeldte åbenbart ikke er strafbart, kan dog afvises af politiuddannet personale eller kontorphonale, der er beskæftiget med at modtage anmeldelser.

Herudover kan politiuddannet personale opgive sigtelser på stedet, f.eks. i forbindelse med visitation for euforiserende stoffer og våben, hvis disse viser sig at være åbenbart grundløse.

3. Særligt bemyndigede medarbejdere

Endvidere kan særligt bemyndigede medarbejdere med de nødvendige uddannelsesmæssige og personlige forudsætninger bemyndiges til på visse konkrete sagsområder at afgøre sager efter retsplejelovens § 749, § 721 eller § 722 samt udstede bødeforelæg efter retsplejelovens § 832.

En sådan bemyndigelse kan navnlig komme på tale i følgende tilfælde:

- Mindre alvorlige straffelovsovertrædelser, f.eks. hærværk, brugstyveri, butikstyveri og andre mindre berigelsesforbrydelser, jf. straffelovens § 287, og hæleri, jf. straffelovens § 290, stk. 1 (bødeområdet)
- Færdselslovsovertrædelser, herunder tilkendegivelser efter færdselslovens § 119 a
- Mindre alvorlige særlovssager i øvrigt, som f.eks. overtrædelse af ordensbekendtgørelsen, restaurationsloven og beredskabsloven

Der kan efter omstændighederne også på andre sagsområder ske bemyndigelse med henblik på den bedst mulige ressource- og kompetenceanvendelse i politikredsen, og når det i øvrigt er ubetænkeligt at delegere afgørelseskompetencen mv. Eksempelvis kan der ske bemyndigelse i indbrudssager, forudsat at bemyndigelsen kun omfatter sager, hvor der ikke er fundet brugbare spor på gerningsstedet, eller hvor der ikke er mistanke til en mulig gerningsmand. Der kan f.eks. også ske bemyndigelse i sager om økonomisk kriminalitet, forudsat at bemyndigelsen kun omfatter sager, hvor der ikke efter den indledende efterforskning er fundet brugbare spor, og der ikke er yderligere efterforskningsskridt, der med rimelighed kan foretages, eller hvor der ikke er mistanke til en mulig gerningsmand.

Bemyndigelse til at udstede bødeforelæg efter retsplejelovens § 832 kan i øvrigt kun ske på mindre alvorlige sagsområder,

- hvor Rigsadvokaten har fastsat vejledende bødetakster,
- hvor der i øvrigt er fastsat vejledende bødetakster, f.eks. i forarbejder til lovgivningen, eller
- hvor en særmyndighed efter fast praksis har fremsendt begrundet forslag til en bødes størrelse eller har fremsendt et ikke-vedtaget administrativt bødeforelæg

Selvom en sag er omfattet af de sager, hvor der kan ske bemyndigelse, jf. ovenfor, skal sagen altid afgøres af anklagemyndighedens juridiske personale, hvis sagen er kompliceret eller i øvrigt kan give anledning til tvivl.

En bemyndigelse til særligt bemyndigede medarbejdere kan ikke omfatte nedenstående tilfælde, hvor afgørelsen således altid skal træffes af anklagemyndighedens juridiske personale (uanset om sagen er oprettet på et undersøgelsesnummer eller på et ”skarpt” nummer):

- Alvorligere overtrædelser af straffeloven, som f.eks.:
 - personfarlig kriminalitet, herunder vold, seksualforbrydelser og forbrydelser i øvrigt, som indebærer vold eller trusler
- Alvorligere, herunder omfattende og mere komplicerede særlovssager og sager om økonomisk kriminalitet
- Sager, hvor handlingen kan have baggrund i andres etniske oprindelse, tro, seksuelle eller politiske orientering eller lignende
- Sager, som er omfattet af særlige indsats- og fokusområder
- Sager, der er omfattet af særlige forelæggelses- og indberetningsordninger, som f.eks.
 - sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b og/eller lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv.
 - sager mod advokater
 - sager mod sundhedspersonale
 - sager, hvor der kan opstå spørgsmål om rettighedsfrakendelse eller foranstaltninger efter straffelovens §§ 68-70
 - sager, hvor der er uenighed mellem en særmyndighed og politikredsen om tiltaleespørgsmålet
- Sager, der kan have særlig offentlig eller almen interesse
- Sager, hvor den sigtede har været/er varetægtsfængslet
- Sager, hvor der har medvirket forsvarer under efterforskningen (f.eks. i forbindelse med en politiafhøring, videoafhøring eller fotokonfrontation)
- Sager, hvor anmeldelsen er foretaget af en advokat på vegne af en klient
- Sager, hvor der er spørgsmål om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald efter retsplejelovens §§ 721-722 på grund af forældelse eller af ressourcemæssige hensyn

4. Udarbejdelse af retningslinjer

Politikredsen skal udarbejde nærmere retningslinjer for, i hvilket omfang der er sket bemyndigelse som anført ovenfor. Det skal klart fremgå, hvem der er sket bemyndigelse til, og hvad bemyndigelsen omfatter. Det skal udtrykkeligt fremgå, at sager, der kan give anledning til tvivl eller er komplicerede, altid skal afgøres af en jurist i anklagemyndigheden. I retningslinjerne skal det fremhæves, at det skal fremgå af sagen, hvem der har truffet afgørelse.

Politikredsen skal løbende føre den nødvendige og tilstrækkelige kvalitets- og legalitetskontrol med sager og sagsområder, som er omfattet af en bemyndigelse som anført ovenfor. Politikredsen skal udarbejde nærmere retningslinjer for, hvem der har ansvaret for denne kvalitets- og legalitetskontrol, og hvordan kontrollen skal udføres. Klager over afgørelser efter retsplejelovens § 749, § 721 og § 722 skal altid behandles af anklagemyndighedens juridiske personale.

c) Bødetilkendegivelser

For så vidt angår bødetilkendegivelser henvises der til cirkulæreskrivelse af 16. december 1996 om bødetilkendegivelser på stedet.

3.2.4. Sagsbehandlingen for særlige indsats- og fokusområder

Retningslinjerne skal bl.a. omfatte den juridiske kontrol med behandlingen af særlige indsats- og fokusområder, herunder sagsområder, hvor der er givet forskrifter fra Rigsadvokaten om sagsbehandlingen samt forelæggelses- og indberetningsordninger.

Retningslinjerne vil på nogle områder kunne udarbejdes efter eventuel angivelse eller vejledning af statsadvokaten, f.eks. på sagsområder der skal overtages af politikredsen efter i en call-in-periode at have været behandlet af statsadvokaten. Det vil endvidere være naturligt, at statsadvokaten generelt inddrages ved udformningen af retningslinjer for sagsbehandlingen, opfølgningen på fejl og rapporteringen på sagsområder, der f.eks. er omfattet af centrale indberetningsordninger, og hvor der derfor er behov for at ensarte bl.a. indhentningen af oplysninger, jf. pkt. 4.3.4.

3.2.5. Anklagervirksomhed

Det skal fastsættes, hvornår andre ansatte end anklagemyndighedens juridiske personale kan bemyndiges efter retsplejelovens § 104, stk. 1, til at varetage udførelsen af mindre komplicerede straffesager ved byretten. Der kan gives bemyndigelse til polititjenestemænd, der har de nødvendige uddannelsesmæssige forudsætninger.

Der skal fastsættes en ansvarsfordeling for den løbende kvalitetssikring af anklagernes retsarbejde, f.eks. i forhold til tiltalerejsning, sanktionspåstande og gennemgang af frifindende domme.

Der skal føres juridisk kontrol med de sager, der uddelegeres til ikke juridisk uddannet personale, jf. pkt. 3.3.

3.2.6. Straffesagens afsluttende behandling

a) Opbevaring og destruktion af efterforskningsmateriale

Der skal fastlægges en ansvarsfordeling for opbevaring, destruktion og kontrol med efterforskningsmateriale, herunder af materiale fra

- indgreb i meddelelshemmeligheden, jf. retsplejelovens § 791
- observation, jf. retsplejelovens § 791 a, stk. 8
- dataaflæsning, jf. retsplejelovens § 791 b, stk. 4
- legemsbesigtigelse og legemsindgreb, jf. retsplejelovens § 792 f

b) Opbevaring, udlevering og destruktion af bevismidler mv.

Der skal fastlægges ansvarsfordeling for og være kontrol med beslaglagte og konfiskerede genstande (*bevismidler*), herunder opbevaring, udlevering og destruktion heraf.

3.2.7. Regelimplementering

Der kan fastsættes overordnede retningslinjer for implementering af ny lovgivning og administrative forskrifter mv. Fordelingen af ansvaret for opgaveløsningen skal i så fald fremgå af retningslinjerne.

Det vil ofte være naturligt, at statsadvokaten inddrages og bistår med vejledning i forbindelse med politikredsens implementering af ny lovgivning og administrative forskrifter, der f.eks. indebærer større ændringer på et strafferetligt område eller er af væsentlig betydning for straffesagsbehandlingen, eller som omfatter mere komplicerede strafferetlige problemstillinger, jf. pkt. 4.3.3.

3.2.8. Retningslinjer for sager med polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer, som både er politiagent og efterforsker, hvis det må formodes, at vedkommende skal afgive forklaring som vidne under en eventuel straffesag

Der skal som nævnt ovenfor under pkt. 2.1. være en fælles kvalitets- og legalitetskultur hos politiet og anklagemyndigheden med respekt for de forskellige roller, som politiet og anklagemyndigheden varetager under straffesagen. Det er derfor vigtigt, at der er et nært samarbejde mellem politikredsens anklagere og politipersonale, sådan at der sikres en smidig og effektiv behandling af straffesagerne, hvor politipersonale og anklagere løbende kan drøfte behandlingen af sagerne. En tæt kontakt mellem anklagere og politipersonale er et vigtigt led i anklagemyndighedens arbejde med at sikre kvaliteten og legaliteten i politikredsens arbejde.

Det er imidlertid vigtigt, at der ikke i en senere straffesag kan rejses spørgsmål om, at der er blot en teoretisk risiko for, at der i efterforskningsfasen eller senere er sket en utilsigtet påvirkning af sagens beviser, herunder af vidneforklaringerne.

Dette medfører, at en polititjenestemand eller en ansat i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer som det klare udgangspunkt ikke samtidig kan være politiagent, jf. retsplejelovens §§ 754 a - 754 e, og efterforsker, hvis det må formodes, at den pågældende skal afgive forklaring som vidne under en eventuel straffesag.

Området for anvendelse af politiagenter er ved lov nr. 967 af 26. juni 2020 om ændring af retsplejeloven blevet udvidet til også at omfatte ”ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige

kvalifikationer”. Der henvises til forarbejderne til lov 967 af 26. juni 2020 (L 104 af 5. februar 2020, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.3.).

Der kan i helt særlige tilfælde opstå situationer, hvor indsættelse af en politiagent, der må formodes at skulle afgive forklaring som vidne under en eventuel straffesag, og som samtidig er efterforsker, er af afgørende betydning for efterforskningen af alvorlig kriminalitet, og hvor andre muligheder ikke foreligger eller kan risikere at ødelægge den videre efterforskning. Indsættelse af en politiagent, der samtidig fungerer som efterforsker og som må antages at skulle afgive forklaring som vidne, kan i sådanne tilfælde ske.

Sagen skal i så fald forelægges for statsadvokaten, inden politiagenten indsættes. Hvis statsadvokaten godkender indsættelsen af en politiagent, der samtidig er efterforsker, og som må formodes at skulle afgive forklaring som vidne, skal der fastsættes retningslinjer, der sikrer, at der ikke kan rejses spørgsmål om blot en teoretisk risiko for, at der i efterforskningsfasen eller senere sker en utilsigtet påvirkning af sagens beviser, herunder af vidneforklaringen. Forelæggelse kan i hastende tilfælde eventuelt ske telefonisk.

Indholdet af retningslinjerne vil afhænge af sagens karakter og konkrete omstændigheder. Det bør dog i almindelighed bestemmes, at kontakten mellem politiagenten og anklageren skal foregå via en særligt udpeget polititjenestemand, typisk en politileder. Det vil i praksis sige, at eksempelvis spørgsmål fra anklageren om efterforskningsmaterialet, herunder anmodninger om yderligere efterforskningsskridt, sker via den særligt udpegede polititjenestemand.

Retningslinjerne skal godkendes af statsadvokaten, og politikredsen har ansvaret for, at retningslinjerne følges, herunder at der er det fornødne ledelsesmæssige fokus på overholdelse af retningslinjerne både i politiet og i anklagemyndigheden. Det vil indgå som en del af statsadvokatens almindelige tilsyn med politikredsen at påse, at politikredsen overholder retningslinjerne, og statsadvokaten skal have særligt fokus på forholdet. Under en eventuel ankesag har statsadvokaten ansvaret for, at retningslinjerne følges.

Retningslinjerne skal indgå som en del af sagens akter, og der skal udarbejdes politirapport eller lignende, hvor eksempelvis kontakter med politiagenten via den særligt udpegede polititjenestemand og anklageren, forsvareren eller andre og andre faktiske forhold er beskrevet. Denne dokumentation skal også indgå i sagen, således at forsvareren og retten er bekendt med både retningslinjerne og de faktiske forhold.

3.2.9. Polititjenestemænd, der foretager et større antal observationer, ransagninger eller lignende, og må formodes at skulle afgive forklaring som vidne under en eventuel straffesag

På samme måde som i den situation, der er nævnt under pkt. 3.2.8., er det vigtigt, at der ikke i en senere straffesag kan rejses spørgsmål om blot en teoretisk risiko for, at der i efterforskningsfasen eller senere sker en utilsigtet påvirkning af sagens beviser, herunder vidneforklaringen.

I de straffesager, hvor en polititjenestemand foretager eller forventes at foretage et større antal observationer, ransagninger eller lignende, og hvor det må formodes, at polititjenestemanden skal afgive forklaring som vidne under en eventuel straffesag, og hvor polititjenestemanden samtidig er efterforsker i sagen, skal der fastsættes retningslinjer i den konkrete sag for kontakten mellem polititjenestemanden og anklageren.

Indholdet af de konkret fastsatte retningslinjer vil afhænge af sagens karakter og konkrete omstændigheder. Det bør dog i almindelighed bestemmes, at kontakten mellem polititjenestemanden og anklageren skal foregå via en særligt udpeget polititjenestemand, typisk en politileder. Det vil i praksis sige, at eksempelvis spørgsmål fra anklageren til polititjenestemanden om efterforskningsmaterialet sker via den særligt udpegede polititjenestemand.

I forhold til situationer hvor polititjenestemanden **ikke** samtidig er efterforsker i sagen, kan politikredsen i stedet for at fastsætte retningslinjer i den konkrete sag, fastsætte generelle retningslinjer for kontakten mellem polititjenestemanden og anklageren.

Der vil normalt ikke være grund til at fastsætte særlige retningslinjer i de tilfælde, hvor en polititjenestemand f.eks. alene foretager enkeltstående eller ikke-planlagte observationer, ransagninger eller lignende. Det gælder eksempelvis tilfælde, hvor en polititjenestemand deltager i en enkelt ransagning, de observationer, som en politipatrulje foretager i forbindelse med en almindelig politiopgave, eller de enkeltstående observationer, der foretages af handel med narkotika på gadeplan, hvorefter der sker anholdelse af de pågældende. Her finder de generelle retningslinjer anvendelse, jf. nedenfor under afsnit 3.2.10. Anklagerens kontakt med vidner.

Da der kan være et særligt behov for præcisering af vidneudsagnets omfang for polititjenestemænd, der har foretaget et større antal observationer, ransagninger eller lignende, henvises der i øvrigt til Polititjenestemænd, der indkaldes som vidner, nedenfor under pkt. 3.2.10. Anklagerens kontakt med vidner.

3.2.10. Anklagerens kontakt med vidner

Relevante lovregler

Der findes ikke et samlet regelsæt eller en enkelt regel, der direkte regulerer anklagerens kontakt med vidner, før vidnet har afgivet forklaring i retten. Der findes i retsplejeloven forskellige regler, som har betydning for kontakten.

Det gælder først og fremmest retsplejelovens § 96, stk. 2, om objektivitetsprincippet, som gælder helt generelt for anklagerens arbejde med straffesager – både under efterforskningen, ved stillingtagen til tiltale spørgsmålet samt under forberedelse af hovedforhandlingen og selve hovedforhandlingen.

Herudover kan nævnes retsplejelovens § 180. Bestemmelsen er udtryk for, at vidnet både har ret og pligt til at forberede sin vidneforklaring i relevant omfang. Vidnet skal om fornødent genopfriske sin hukommelse om sagen, inden vidnet møder i retten. Det kan blandt andet ske ved, at vidnet gennemser eventuelle egne noter eller gennemser den sagkyndige erklæring, som vidnet skal afhøres om.

Opregningen i § 180 er ikke udtømmende, men bestemmelsen indeholder ikke hjemmel til at lade et vidne gennemlæse sin tidligere forklaring f.eks. til en politirapport før hovedforhandlingen. Det, der er anført i en politirapport, er udtryk for den afhørende polititjenestemands opfattelse og beskrivelse af afhøringen og kan ikke sidestilles med vidnets viden eller hukommelse. Vidnet skal i retten gengive, hvad han eller hun kan huske fra begivenheden og ikke, hvad vedkommende har oplyst over for politiet.

Et vidne har således ikke adgang til inden afhøringen i retten at gennemlæse en politirapport om vidnets tidligere forklaring til politiet. Det gælder for alle vidner, herunder polititjenestemænd, jf. også nedenfor.

Om selve afhøringen bestemmer retsplejelovens § 184, at den skal ske på en sådan måde, at afhøringen er egnet til at fremkalde en tydelig og sandfærdig forklaring. Vidnet skal så vidt muligt have adgang til

at udtale sig i sammenhæng, og det bør fremgå af forklaringen, om den støtter sig på vidnets egne iagttagelser. Retten afgør, om vidnet må benytte medbragte notater eller andre hjælpemidler.

Grundprincipper, herunder orientering af retten og forsvareren

Anklagerens kontakt med vidner kan forekomme i en række forskellige situationer, jf. eksemplerne nedenfor.

Det gælder i alle tilfælde, at anklageren i sin kontakt med vidnet selvsagt ikke må komme ind på selve indholdet af vidnets forklaring, og at anklageren ikke må drøfte indholdet af forklaringen med vidnet. Anklageren skal samtidig være opmærksom på, at han eller hun ikke optræder på en måde, som kan blive opfattet, som om anklageren direkte eller indirekte forsøger at påvirke forklaringen.

Anklageren skal som udgangspunkt orientere retten og forsvareren om kontakt med et vidne, som sker inden vidnet har afgivet forklaring i retten.

Der vil dog normalt ikke være grund til at orientere retten og forsvareren, hvis der alene er tale om praktiske spørgsmål om tid, sted mv. for afhøringen, om generel vejledning af vidnet om, hvordan en afhøring i retten foregår, eller hvorfor den pågældende er indkaldt som vidne, eller om generel vejledning af et utrygt eller usikkert vidne.

Således vil der eksempelvis som udgangspunkt ikke vil være grund til at orientere retten og forsvareren om kontakt med et vidne, der ringer, fordi vedkommende ikke ønsker at møde op i retten, f.eks. fordi vidnet mener allerede at have afgivet en fyldestgørende forklaring til politiet, eller fordi vidnet er bange for repressalier, og vidnet alene vejledes om vidnepligten og mundtlighedsprincippet samt vejledes om muligheden for at fremsætte begæring om, at den tiltalte føres ud af retslokalet under vidnets forklaring.

Orientering af retten og forsvareren skal i givet fald ske ved, at kopi af relevant korrespondance, herunder e-mails, mellem anklageren og vidnet vedrørende den konkrete sag indgår som en del af straffesagens akter. Der skal tilsvarende udarbejdes møde- eller telefonnotater om anklagerens kontakt med et vidne, og disse notater skal indgå som en del af straffesagens akter. Der skal således ske dokumentation i overensstemmelse med de almindelige regler om notatpligt og udfærdigelse af politirapporter, jf. retsplejelovens § 744, og disse oplysninger skal videregives til retten og forsvareren.

Notatpligten indebærer, at der snarest muligt skal udarbejdes et notat om kontakt med vidnet, som ikke er af rent praktisk karakter. Notatet skal være detaljeret nok til, at det efterfølgende kan klarlægges, hvad der er sket i sagen, og skal samtidigt give mulighed for en effektiv kontrol med, om anklagemyndigheden har handlet korrekt. Det er ikke nødvendigt at notere ordret ned fra et møde eller en telefonsamtale. Notatet er udtryk for anklagerens opfattelse af mødet eller telefonsamtalen. Genrelle oplysninger som f.eks. navnet på vidnet og datoen for kontakten skal altid noteres.

I større sager med gentagen kontakt til f.eks. sagkyndige vidner kan notatpligten f.eks. opfyldes ved at oprette en log på sagen, som indeholder referater af anklagerens samtaler og skriftlige korrespondance med vidnet med henvisning til bilagsnummeret for korrespondancen, som vedlægges loggen. Koncept til skema for logførsel kan findes som bilag til dette afsnit af Rigsadvokatmeddelelsen, men der er i øvrigt ingen særlige krav til loggens form. Loggen og den vedlagte korrespondance indgår som en del af straffesagens akter.

Anklageren skal gøre vidnet opmærksom på de særlige forholdsregler, der følger af retningslinjerne. Der kan i den forbindelse f.eks. oplyses følgende:

”Jeg skal for en god ordens skyld orientere dig om, at jeg fremover i kontakten med dig om sagen skal følge særlige forholdsregler, da der er en formodning om, at du skal afgive vidneforklaring i retten, hvis straffesagen på et senere tidspunkt skal føres ved domstolene.

De særlige forholdsregler betyder, at jeg fremadrettet vil føre log over vores kontakt om sagen. Loggen vil indeholde referater af vores samtaler om sagen med henvisning til og vedlæggelse af vores skriftlige korrespondance om sagen. Disse oplysninger vil i sin endelige form indgå som en del af straffesagens dokumenter og vil derfor indgå i det materiale, der skal behandles under en eventuel retssag.

Hvis du har spørgsmål til ovenstående, er du velkommen til at kontakte mig.”

Hvis anklageren har kontakt med et vidne kort tid inden hovedforhandlingen, kan anklageren i stedet indlede afhøringen af vidnet med kort at orientere retten og forsvareren om kontakten med vidnet. Anklageren kan f.eks. oplyse:

”Inden jeg begynder min afhøring af vidnet, kan jeg for en god ordens skyld oplyse, at jeg inden hovedforhandlingen har talt med vidnet. Jeg har i den forbindelse oplyst vidnet om ...”

Hvis anklageren i en konkret situation er i tvivl om, hvorvidt retten og forsvareren skal orienteres om en kontakt med et vidne, skal anklageren orientere om kontakten (”hellere orientere en gang for meget, end en gang for lidt”).

Vidner generelt

Kontakten mellem anklageren og et vidne vil typisk opstå ved, at vidnet kontakter anklageren og har spørgsmål til afhøringen i retten. Det kan være om tid, sted mv. for afhøringen, eller hvordan en vidneafhøring i retten foregår. Det kan også være et vidne, som er utryg eller usikker ved at skulle afgive forklaring i retten.

Anklageren skal i disse tilfælde naturligvis generelt vejlede vidnet, herunder besvare vidnets praktiske spørgsmål i relation til afhøringen i retten.

Anklageren skal også – når det er relevant i den konkrete sag - vejlede vidnet om de forskellige muligheder for bistand til og støtte af vidnet. Det kan f.eks. være muligheden for at få beskikket en bistandsadvokat, hvis det ikke allerede er sket, eller muligheden for, at den tiltalte i særlige tilfælde kan føres ud af retten, mens vidnet afgiver forklaring (retsplejelovens § 856, stk. 1). Der henvises desuden til afsnittet i Rigsadvokatmeddelelsen om vejledning af forurettede.

Anklageren kan i den forbindelse vejlede vidnet om, at der også kan findes en række oplysninger om at være vidne på vidnemodulet på www.anklagemyndigheden.dk og på domstolenes hjemmeside www.domstol.dk.

Sagkyndige vidner

Kontakten med anklageren kan opstå ved, at et sagkyndigt vidne kontakter anklageren for at få oplyst, hvad den pågældende nærmere skal afhøres om, f.eks. i relation til en omfattende eller kompliceret sagkyndig erklæring. Anklageren kan i den forbindelse – når der er behov for det, for at vidnet i tilstrækkelig grad kan forberede sig på at afgive forklaring – oplyse vidnet om de overordnede spørgetemaer eller om de afsnit i en omfangsrig rapport eller erklæring, som afhøringen vil handle om.

Hvis der er behov for det i en konkret sag, for at anklageren kan forberede sagen bedst muligt inden hovedforhandlingen, kan anklageren kontakte det sagkyndige vidne for eksempelvis at stille opklarende spørgsmål til en sagkyndig erklæring mv. Det kan eksempelvis være for at få forklaret særlige fagudtryk eller lignende.

Hvis anklageren har behov for at stille yderligere spørgsmål til indholdet af en sagkyndig erklæring, f.eks. for at få uddybet dele af erklæringen, skal forsvareren som udgangspunkt kontaktes, så forsvareren dels er orienteret om spørgsmålene, dels har mulighed for samtidig at stille yderligere eller

supplerende spørgsmål. Det kan eksempelvis ske ved, at spørgsmålene forinden drøftes med forsvareren, eller ved at forsvareren får kopi af spørgsmålene med samtidig orientering om muligheden for at stille yderligere spørgsmål.

Retten og forsvareren skal orienteres om kontakten mellem anklageren og den sagkyndige, medmindre kontakten drejer sig om helt praktiske spørgsmål, jf. afsnittet om grundprincipper ovenfor.

Det samme gælder for kontakt mellem anklageren og en medarbejder fra en særmyndighed, hvis den pågældende medarbejder må formodes at skulle afgive forklaring som vidne under en eventuel straffesag. Det beror på en konkret anklagerfaglig vurdering, hvornår denne formodning kan siges at være til stede. Formodningen for vidneførsel af en medarbejder fra en særmyndighed kan eksempelvis være til stede, når den pågældende f.eks. har deltaget i et tilsynsbesøg eller i øvrigt har udarbejdet materiale, der indgår som grundlag for særmyndighedens anmeldelse, og som dermed må forventes at indgå i anklagemyndighedens bevisførelse.

Det gælder, uanset hvornår i sagsforløbet kontakten sker, herunder i forbindelse med en prævisitation eller anden indledende drøftelse af en eventuel politianmeldelse. Det indebærer, at der i almindelighed skal udarbejdes møde- eller telefonnotater om anklagerens kontakt med den pågældende, og disse notater skal – sammen med eventuelle bilag modtaget af særmyndigheden under prævisitationsmødet – indgå som en del af straffesagens akter.

Der skal som nævnt ske dokumentation i overensstemmelse med de almindelige regler om notatpligt og udfærdigelse af politirapporter, og disse oplysninger skal videregives til retten og forsvareren. Om der herudover skal ske underretning af retten og forsvareren beror på en konkret vurdering, hvor navnlig hensynet til gennemsigtighed og forsvarerens mulighed for at varetage sit hverv indgår (princippet om "equality of arms"). I tvivlstilfælde skal der ske underretning af retten og forsvareren.

Polititjenestemænd, der indkaldes som vidner

Kontakten mellem anklageren og en polititjenestemand, der indkaldes til at afgive vidneforklaring, sker efter de samme regler og principper, som gælder for kontakt med andre vidner, jf. afsnit ovenfor. Det gælder, uanset om der er tale om en polititjenestemand, der skal vidne om sine iagttagelser i forbindelse med en politiforretning, f.eks. et færdselsuheld eller en sag om overtrædelse af straffelovens § 119, eller om en polititjenestemand, der afgiver forklaring som sagkyndigt vidne, f.eks. en våbentechniker.

De særlige forholdsregler, der følger af retningslinjerne, skal følges fra det tidspunkt, hvor det må formodes, at den pågældende polititjenestemand skal indkaldes som vidne. Det beror på en konkret anklagerfaglig vurdering, hvornår denne formodning kan siges at være indtrådt, og anklageren skal på dette tidspunkt gøre den pågældende polititjenestemand opmærksom på de særlige forholdsregler, anklageren herefter skal følge. Det antages, at formodningen som altovervejende hovedregel altid vil være til stede i forhold til den rapportoptagende polititjenestemand.

Hvis den pågældende polititjenestemand samtidigt fungerer som efterforsker på sagen henvises til afsnit 3.2.9. ovenfor.

En polititjenestemand skal genopfriske sin viden om sagen inden vidneforklaringen i retten, jf. retsplejelovens § 180 nævnt ovenfor. Det kan eksempelvis ske ved, at polititjenestemanden gennemlæser sine egne noter om sagen eller gennemlæser den relevante politirapport i sagen, hvis det er en rapport, som polititjenestemanden selv har udarbejdet.

Polititjenestemanden kan alene gennemlæse politirapporter, som han eller hun selv har udarbejdet, og må f.eks. ikke gennemlæse en politirapport, hvor den pågældende er afhørt af en anden polititjenestemand som vidne i den pågældende sag.

Det kan i forbindelse med visse tungere efterforskninger forekomme, at der sker sammenskrivning af en række tekniske erklæringer og sporundersøgelser med henblik på en samlet vurdering og konklusion. I sådanne tilfælde vil den rapportoptagende polititjenestemand eller kriminaltekniker alene have adgang til at genopfriske sin viden om sagen ud fra de dele af rapporten, han selv har udarbejdet, f.eks. en gerningsstedsundersøgelse eller sporsikring. Der vil i almindelighed ikke ske vidneførsel om sammenfattende vurderinger af sagen, da det vil være de enkelte erklæringer og undersøgelser, der vil føres som bevis.

I de tilfælde, hvor flere polititjenestemænd har været involveret i den pågældende opgave eller hændelse, men således at rapporten om dispositionerne mv. er udfærdiget af én af de deltagende polititjenestemænd, beror det på en konkret vurdering, om alle de deltagende har ret og pligt til at opfriske deres viden ved at gennemlæse rapporten, hvis de bliver indkaldt til at afgive vidneforklaring i retten.

Det er Rigsadvokatens opfattelse, at alle de polititjenestemænd, der har været involveret i den pågældende opgave eller hændelse, normalt vil have adgang til at gennemlæse en ”fælles” politirapport, hvis det kan betragtes som en tilfældighed, hvem af polititjenestemændene der har udarbejdet rapporten. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis flere polititjenestemænd har deltaget i en ransagning, men ransagningsrapporten af praktiske grunde er udarbejdet af én af polititjenestemændene. Det kan også være en politirapport om et færdselsuheld, hvor begge polititjenestemænd i en politipatrulje har deltaget i undersøgelsen af uheldsstedet, men politirapporten alene er udarbejdet af en af dem.

Der henvises i øvrigt til Rigsadvokatens notat af 7. oktober 1993 om polititjenestemænds adgang til at gennemse egne rapporter.

Om underretning af retten og forsvareren henvises til afsnittet herom ovenfor. Det indebærer ikke, at enhver kontakt mellem en anklager og polititjenestemand, der må formodes at skulle indkaldes som vidne, skal dokumenteres. Der skal som nævnt ske dokumentation i overensstemmelse med de almindelige regler om notatpligt og udfærdigelse af politirapporter, og disse oplysninger skal videregives til retten og forsvareren. Om der herudover skal ske underretning af retten og forsvareren beror på en konkret vurdering, hvor navnlig hensynet til gennemsigtighed og forsvarerens mulighed for at varetage sit hverv indgår (princippet om ”equality of arms”). I tvivlstilfælde skal der ske underretning af retten og forsvareren.

3.3. Kontrol og opfølgning

3.3.1. Indledning

Kvalitets- og legalitetssikringen af straffesagsbehandlingen skal omfatte samtlige lokalpolitistationer og afdelinger, der behandler straffesager. Der skal afholdes regelmæssige møder mellem anklagemyndighedens jurister og lokalpolitistationer/afdelinger.

Møder og relevante drøftelser skal dokumenteres.

3.3.2. Ansvarsfordelingen for kontrol og opfølgning

Der skal fastsættes en fordeling af ansvaret for kontrol og opfølgning mellem anklagemyndighedens juridiske personale og de politiuddannede ledere, herunder ansvaret for den juridiske kontrol med

frihedsberøvede og navnlig udstrækningen af frihedsberøvelsen af varetægtsarrestanter og frihedsberøvelse af personer under 15 år.

3.3.3. Centrale områder for politikredsens egen kvalitets- og legalitetskontrol

Kontrol og opfølgning i politikredsen skal navnlig omfatte følgende områder:

- afgørelseskompetence
- afgørelsens hjemmel og rigtighed
- forvaltningsretlige spørgsmål
- kvaliteten af det skriftlige arbejde, herunder politirapporternes kvalitet
- kvaliteten af efterforskningen og bevismidler
- kvaliteten af retsarbejdet
- lovligheden af tvangsindgreb og efterforskningsskridt
- frihedsberøvede
- prioritering og ressourceanvendelse
- sagsbeholdning, herunder antallet af ubehandlede sager bl.a. ved den enkelte medarbejder eller afdeling
- sagsbehandlingstid og frister
- uddelegerede sagsområder
- særlige indsats- og fokusområder
- områder overtaget fra statsadvokaten efter en call-in-periode

Der skal føres daglig kontrol med frihedsberøvede og særligt udstrækningen af frihedsberøvelsen af varetægtsarrestanter, herunder isolationsfængslede. Der skal være særlig opmærksomhed på frihedsberøvelse af personer under 15 år.

3.3.4. Særligt om fremgangsmåden ved uberettigede indgreb

Politikredsene skal som led i arbejdet med kvalitets- og legalitetssikringen fastsætte retningslinjer, der er med til at sikre, at der ikke sker fejl i forbindelse med iværksættelsen af straffeprocessuelle indgreb.

Om retningslinjerne for politikredsens behandling af sager, hvor der måtte være sket fejl i forbindelse med iværksættelsen af et straffeprocessuelt indgreb, herunder sagsgangene i den forbindelse, henvises til afsnittet om [uberettigede straffeprocessuelle indgreb](#).

3.3.5. Særligt om brug af døgnrapporter og udtræk af sagsbehandlingssystemer

Kontrollen skal bl.a. omfatte anvendelsen af døgnrapporter og regelmæssige udtræk fra sagsbehandlings- og ledelsesinformationssystemer. Det skal fremgå, hvem der har ansvaret for at foretage disse udtræk.

3.3.6. Intern kontrol med lokalpolitistationer og politiafdelinger

a) Besøg

Der skal fastsættes retningslinjer for regelmæssige besøg på alle lokalpolitistationer og i politiafdelinger, hvor der behandles straffesager. Det skal fremgå, hvilke elementer der skal indgå i kontrollen, hyppigheden, hvem der har ansvaret, samt hvordan kontrollen dokumenteres.

Som led i det almindelige samarbejde mellem politikredsen og statsadvokaten kan statsadvokaten lejlighedsvis deltage i de nævnte besøg (herunder deltagelse virtuelt) og dermed have mulighed for at få et godt kendskab til politikredsens lokale forhold og sagsgange og til kvalitets- og legalitetsarbejdet i kredsen.

b) Stikprøver

Med henblik på kontrolindsatsen kan der på udvalgte sagsområder foretages målrettede stikprøver, hvis det er hensigtsmæssigt og kan give et reelt billede af kvalitets- og legalitetsproblemer. Vurderingen heraf bør baseres på overvejelser om risikoen for og væsentligheden af eventuelle problemer i forhold til de enkelte sagsområder og den enkelte lokalpolitistation/politiafdeling.

Ved eventuelle stikprøver kan modellen i **bilag 1** eksempelvis anvendes.

Desuden udarbejder politikredsen en lokal tilsynsplan for kredsen, der fastlægger de væsentligste tilsynsaktiviteter for året. Planen skal have fokus på at opdage og følge op på lokale risici og udfordringer. Politikredsen skal over for statsadvokaten kunne beskrive og dokumentere, hvordan det lokale tilsyn er tilrettelagt, og hvad politikredsen gør for at sikre kvalitet og legalitet i sagsbehandlingen på områderne omfattet af den lokale tilsynsplan.

3.3.7. Opfølgning på straffesagsbehandlingen og samarbejde herom med statsadvokaten

Der skal fastsættes procedurer og ansvarsfordeling for opfølgning på resultatet af straffesagsbehandlingen. Der bør herunder fokuseres på:

- væsentlige sagsbehandlingsfejl eller uhensigtsmæssigheder samt opfølgning herpå
- sager om politikredsens brug af straffeprocessuelle tvangsindgreb
- udfaldet af behandlingen af erstatningssager
- frifindende domme
- omgørelsessager
- klagesager
- indberetninger fra domstolene
- politiklagesager
- særlige indsats- og fokusområder samt anklagerfaglige fokusområder
- politikredsens indberetninger til statsadvokaten og Rigsadvokaten mv.

Det skal sikres, at opfølgningen sker ensartet i politikredsen, og at læring og erfaring nyttiggøres og udbredes i politikredsen.

Statsadvokaten kan inddrages og bør orienteres ved udformningen af retningslinjer for sagsbehandlingen, opfølgningen på fejl og rapporteringen på sagsområder, der f.eks. er omfattet af centrale indberetningsordninger, og hvor der derfor er behov for at ensarte bl.a. indhentningen af oplysninger.

Politikredsen skal endvidere sikre, at der i forbindelse med opfølgningen på den daglige straffesagsbehandling er opmærksomhed om mulige nye, generelle faglige og/eller tilsynsmæssige indsats- og fokusområder i anklagemyndigheden. Også i forbindelse med kontakt til retterne, særmyndigheder eller andre samarbejdspartnere bør politikredsen være opmærksom på mulige indsats- og fokusområder.

Opfølgning på straffesagsbehandlingen skal indgå i det løbende samarbejde med statsadvokaten, og det forudsættes, at politikredsen og statsadvokaten samarbejder tæt om procedurer og tiltag mv. med henblik på at identificere mulige indsats- og fokusområder. Der vil eksempelvis i politikredsen kunne etableres ”kvalitetsudvalg” med ansvar for løbende at identificere indsats- og fokusområder med relevant lokal og central opfølgning eller udpeges nøglepersoner med ansvar for at koordinere forslag til mulige nye indsats- og fokusområder. Se også [pkt. 4.3.2.](#)

3.4. Dokumentation og afrapportering

3.4.1. Ansvarsfordelingen for dokumentation i politikredsen

Der skal fastsættes retningslinjer for følgende:

- *medarbejderens egendokumentation*

Den enkelte medarbejder skal i forbindelse med den daglige sagsbehandling kunne dokumentere, at de handlinger og den sagsbehandling, der foretages, er lovlige og opfylder kvalitetskravene. Dette vil normalt fremgå direkte af sagens akter.

- *lederens kontroldokumentation*

Den enkelte medarbejders nærmeste leder skal kunne dokumentere den kontrol med kvaliteten og legaliteten, som er foretaget.

3.4.2. Løbende indsamling og dokumentation

Sagsgangene skal – med henblik på opfølgning på straffesagsbehandlingen, jf. [pkt. 3.3.7.](#) – tilrettelægges således, at der også i forbindelse med den daglige straffesagsbehandling kan ske en løbende indsamling af oplysninger af særlig interesse for kvalitets- og legalitetssikringen. Dette indebærer f.eks., at det i alle led skal være muligt at se, om sagsbehandlingen er korrekt, samt at overlevering af sager mellem medarbejdere og afdelinger skal registreres og foregå forsvarligt.

Dokumentationen af den løbende indsamling af oplysninger kan f.eks. ske ved oprettelse af årlige kontrolsager, samlinger af kontrolskemaer eller lignende.

Ved årets udgang afgiver hver politikreds en kort opsamling på deres lokale tilsynsplan til statsadvokaterne om de i tilsynsplanen fastsatte, væsentligste tilsynsaktiviteter i kredsen med fokus på

tilsynets resultater og de iværksatte indsatser som opfølgning på tilsynet. I den forbindelse kan det også indgå, hvad politikredsen overordnet set har gjort for at sikre kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen.

4. Statsadvokatens tilsyn og kvalitetsarbejde vedr. politikredsenes behandling af straffesager mv.

4.1. Generelt om formålet

Statsadvokaten er overordnet politidirektøren med hensyn til behandlingen af straffesager og kan give generelle og konkrete pålæg om behandlingen af sagerne, jf. retsplejelovens § 101, stk. 2. Statsadvokaten fører samtidig tilsyn med politidirektørens behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser truffet af politidirektøren vedrørende strafforfølgning.

Statsadvokatens opgaver skal ses i naturlig sammenhæng med politidirektørens rolle som øverste ansvarlig for både politiet og anklagemyndigheden i 1. instans.

Statsadvokatens samlede faglige ledelse og tilsyn skal medvirke til at sikre, at der findes nødvendige retningslinjer for straffesagsbehandlingen, at retningslinjerne følges, og at sagerne behandles med den rette kvalitet og effektivitet. Statsadvokaten skal samtidig medvirke til, at der sker en løbende udvikling af kvaliteten af politikredsenes straffesagsbehandling og af politiets og anklagemyndighedens kompetencer.

Gennem den faglige ledelse og tilsynet vil statsadvokaten dermed bl.a. kunne bidrage til, at politikredsen når de mål, der er opstillet for straffesagsbehandlingen, under iagttagelse af hensynet til retssikkerheden.

Den centrale tilsynsplan sætter retning for anklagemyndighedens tilsynsarbejde, herunder statsadvokaternes tilsyn med politikredsenes. Tilsynsplanen beskriver således anklagemyndighedens overordnede tilsynsaktiviteter i form af de generelle tilsynsområder og temaer, der aktuelt indgår i tilsynet.

Rigsadvokaten udpeger i den centrale tilsynsplan en række generelle tilsynsområder, der er væsentlige som indikatorer i relation til kvalitet og legalitet i politiets og anklagemyndighedens straffesagsbehandling. De generelle tilsynsområder udvælges ud fra en vurdering af risiko og væsentlighed. Rigsadvokaten identificerer desuden løbende temaer, der skal underlægges et særligt tilsyn. Valget af temaer sker også ud fra en vurdering af væsentlighed og risiko. Det kan f.eks. være, at et område er særligt udfordret, eller at der er et politisk ønske om fokus på området. I forbindelse med at temaerne udpeges, fastlægges omfanget (f.eks. hvor mange politikredse der skal være omfattet af det tematiserede tilsyn) og metoden for tilsynet. Metoden vil afhænge af formålet med tilsynet, herunder hvad der skal undersøges, og hvilken effekt man vil opnå. Temaerne udmøntes i konkrete tilsynsplaner for hvert tema, som udarbejdes af statsadvokaten.

Statsadvokatens tilsyn og kvalitetsarbejde i forhold til straffesagsbehandlingen i politikredsen omfatter også politikredsenes implementering og anvendelse af regler og retningslinjer for behandlingen af straffesager, tiltalepraksis, sanktionspåstande, afgørelser og iagttagelse af tidsfrister.

Tilsynet og kvalitetsarbejdet omfatter såvel politikredsenes generelle sagsbehandlingsrutiner og retningslinjer som behandlingen af enkeltsager.

I forbindelse med sit tilsyn og kvalitetsarbejde vurderer statsadvokaten politikredsenes egen kvalitets- og legalitetssikring samt effektiviteten i straffesagsbehandlingen, jf. nærmere nedenfor under pkt. 4.2.

Statsadvokaten vurderer i den forbindelse politikredsens retningslinjer for kvalitets- og legalitetssikring i alle lokalpolitistationer og afdelinger, der behandler straffesager, og om retningslinjerne følges. Endvidere vurderes ledelsens opfølgning i tilfælde af kvalitets- og legalitetsproblemer.

Gennem sit tilsyn og samarbejde med politikredsene skal det sikres, at statsadvokaten til enhver tid har et tilstrækkeligt indgående kendskab til forholdene i den enkelte politikreds til at kunne varetage sine opgaver, herunder med hensyn til at kunne medvirke til kvalitets- og kompetenceudvikling i politikredsene.

4.2. Grundlag og afgrænsning

Statsadvokatens tilsyn og kvalitetsarbejde med straffesagsbehandlingen tilrettelægges i samarbejde med politikredsene med fokus på at sikre en løbende udvikling og styrkelse af kvaliteten i politikredsens straffesagsbehandling og af politiets og anklagemyndighedens kompetencer.

Grundlaget for statsadvokatens virksomhed er bl.a. statsadvokatens daglige behandling af konkrete anke- og klagesager mv. fra politikredsen samt statsadvokatens inddragelse i tilrettelæggelsen af politikredsens egen kvalitets- og legalitetssikring og udarbejdelsen af politikredsens lokale tilsynsplaner. Herudover vil forhold af betydning for tilrettelæggelsen af tilsynet og kvalitetsarbejdet bl.a. kunne indgå i forbindelse med statsadvokatens løbende samarbejde og kontakt med politikredsene på andre områder og under møder og eventuelle (tilsyns)besøg i politikredsene. Det forudsættes, at statsadvokaten som led i et samarbejds- og løsningsorienteret fremadrettet tilsyn og kvalitetsarbejde i forhold til straffesagsbehandlingen i politikredsene har en tæt og bred kontakt til kredsene i forbindelse med det daglige arbejde bl.a. gennem aktiviteter af den karakter, der er angivet nedenfor under pkt. 4.3.

Statsadvokatens elektroniske adgang til via QlikView eller centrale datatræk at indhente oplysninger om bl.a. sagsantal og sagsbehandlingstider i politikredsene vil ligeledes kunne anvendes til at identificere f.eks. sagsområder eller enkeltsager, der bør være genstand for opmærksomhed i tilsyns- og kvalitetsarbejdet. Statsadvokaten vil også, via QlikView, kunne få et indtryk af status og udvikling i politikredsens sagsbehandling på særlige indsats- og fokusområder, der bl.a. vil kunne anvendes i forbindelse med tilsyns- og kvalitetsarbejdet med politikredsene.

Mål-, resultat- og ressourcestyringen af politikredsens straffesagsbehandling varetages af Rigsadvokaten. Rigsadvokaten fastsætter på baggrund af en forhandling de overordnede mål for straffesagsbehandlingen i en politikreds. Det vil bl.a. kunne omfatte generelle produktionskrav til f.eks. antallet af tiltaler og mål for sagsbehandlingstider, herunder mål for sagsbehandlingstiden for bestemte sagstyper eller sagsskridt. Målene for straffesagsbehandlingen i en politikreds vil efter omstændighederne også kunne fastsættes under inddragelse af eventuelle oplysninger om særlige indsats- eller fokusområder, der er blevet identificeret f.eks. under statsadvokatens tilsyn og kvalitetsarbejdet sammen med politikredsen.

Som led i mål-, resultat- og ressourcestyringen af politikredsene er det ligeledes Rigsadvokaten, der varetager opfølgningen på, om politikredsene har nået de overordnede mål, der er fastsat for straffesagsbehandlingen. Ved fastsættelse af målene for politikredsene aftales det samtidig mellem Rigsadvokaten og statsadvokaterne, hvis statsadvokaterne eventuelt skal medvirke til en faglig vurdering af politikredsens opfyldelse af konkrete mål.

Statsadvokaten skal som anført nedenfor under pkt. 4.3. som led i sit tilsyns- og kvalitetsarbejde bl.a. være opmærksom på, om sagsgange i den enkelte politikreds er tilrettelagt hensigtsmæssigt bl.a. med henblik på at sikre effektivitet i straffesagsbehandlingen. Statsadvokaten vil som nævnt også, f.eks. via

QlikView, kunne blive opmærksom på, at f.eks. sagsbehandlingstiden eller antallet af verserende sager på et bestemt sagsområde eller i en bestemt afdeling i en periode er stigende i en politikreds.

Statsadvokaten bør følge op på forhold af denne karakter og drøfte dem med politikredsen som led i det almindelige samarbejde og kvalitetsarbejde med kredsen. De nævnte forhold bør derfor også i relevant omfang indgå i politikredsenes lokale tilsynsplan og opfølgningen herpå. Statsadvokaten vil i den forbindelse bl.a. kunne fastsætte retningslinjer til politikredsen om sagsbehandlingen og eventuelt vejlede politikredsen om best practice for håndteringen af lignende forhold eller sagsområder og om sagsgange mv. i andre politikredse, jf. også pkt. 4.3.6.

Ansvar for politikredsenes ressourceanvendelse og prioritering mv. og for, at politikredsen efterlever givne retningslinjer og når de mål, der er opstillet for straffesagsbehandlingen, påhviler politidirektøren.

4.3. Udførelse

4.3.1. Statsadvokatens daglige sagsbehandling mv.

I forbindelse med statsadvokatens daglige sagsbehandling af ankesager og klagesager mv. skal statsadvokaten vurdere, om politikredsenes sagsbehandling er gennemført med den rette legalitet, kvalitet og effektivitet.

Statsadvokaten skal bl.a. vurdere, om der er forhold ved politikredsenes sagsbehandling, som i det konkrete tilfælde bør tages op over for den enkelte politikreds, eller som mere generelt bør følges op som led i det almindelige kvalitetsarbejde med kredsen.

Ved gennemgang af konkrete sager skal statsadvokatens opmærksomhed være på kvalitets- og legalitetssikring, kompetenceforhold, tidsforbrug, hensigtsmæssige sagsgange og forvaltningsretlige spørgsmål, herunder begrundelseskrav, klagevejledning og evt. partshøring mv. I forbindelse med behandlingen af ankesager indgår herudover bl.a. politikredsenes udformning af anklageskrift, tiltalepraksis, sanktionspåstand og øvrige forberedelse samt udførelsen af sagen ved byretten, herunder iagttagelse af straffeprocessuelle regler og retningslinjer.

Statsadvokaten indhenter efter behov yderligere materiale fra politikredsen og foretager eventuelt gennemgang af konkrete sager i den enkelte kreds.

4.3.2. Opmærksomhed om særlige indsats- og fokusområder

Statsadvokaten skal i sit tilsyns- og kvalitetsarbejde navnlig være opmærksom på politikredsenes behandling af sager inden for allerede fastlagte særlige indsats- og fokusområder, herunder tematisyn og områder omfattet af politikredsenes lokale tilsynsplaner.

Statsadvokaten skal samtidig løbende være opmærksom på og i dialog med politikredsen om, hvorvidt der er områder, hvor der fremadrettet synes at kunne være behov for en særlig faglig indsats, eller for at fastlægge eller ændre retningslinjer og procedurer mv. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvor en bestemt sagstype giver anledning til særlige vanskeligheder i politikredsen eller ved behandlingen i retterne. Det vil også kunne være tilfældet på områder med øget politisk bevågenhed eller ved ændringer i politiets strategiske indsatsområder. Statsadvokaten kan i den forbindelse i

samarbejde med Rigsadvokaten udpege et område, som skal indgå i den centrale tilsynsplan som et tematisyn.

Opfølgningen skal indgå i det løbende samarbejde med politikredsene, og det forudsættes, at politikredsene og statsadvokaten samarbejder tæt om procedurer og tiltag mv. med henblik på at identificere mulige indsats- og fokusområder, som kan overvejes tilføjet i politikredsenes lokale tilsynsplaner. Der vil eksempelvis i statsadvokaturen kunne etableres ”kvalitetsudvalg” med ansvar for løbende at identificere indsats- og fokusområder med relevant lokal eller mere generel opfølgning, eller der kan udpeges nøglepersoner med ansvar for at koordinere forslag om nye indsats- og fokusområder. Se også [pkt. 3.3.7.](#) om eventuelle tilsvarende initiativer i politikredsene.

Statsadvokaterne skal løbende koordinere, hvilke særlige områder der kan være grund til at tage op og fokusere på, herunder hvilke områder der i givet fald skal tages op lokalt eller regionalt. Det kan i så fald ske ved, at den pågældende politikreds tilføjer området i den lokale tilsynsplan.

Statsadvokaterne skal også løbende koordinere, hvilke områder der bør tages op generelt, eventuelt over for Rigsadvokaten med henblik på mulige landsdækkende tiltag. Det vil i givet fald kunne ske ved, at der i den centrale tilsynsplan iværksættes et tematisyn for at understøtte en målrettet og klart defineret tilsynsindsats på et bestemt område.

4.3.3. Vejledning om ny lovgivning, call-in områder mv.

Statsadvokaten vil som led i den generelle faglige ledelse af anklagemyndigheden være politikredsenes daglige sparringspartner med hensyn til straffesagsbehandlingen. Det vil derfor også være naturligt, at statsadvokaten efter aftale – og eventuelt efter drøftelse med Rigsadvokaten eller i de relevante faglige fora og netværk – inddrages og bistår med vejledning mv. i forbindelse med politikredsenes implementering af ny lovgivning eller administrative forskrifter. Det vil navnlig være relevant, hvor der er tale om lovgivning eller administrative forskrifter, der f.eks. indebærer større ændringer på et strafferetligt område eller er af væsentlig betydning for straffesagsbehandlingen, eller som omfatter mere komplicerede strafferetlige problemstillinger, jf. også [pkt. 3.2.7.](#)

Statsadvokaten forudsættes tilsvarende at bistå politikredsene med vejledning mv. på sagsområder, der har været behandlet af statsadvokaten i forbindelse med en call-in-periode, og som herefter lægges ud til udførelse i politikredsene.

4.3.4. Vejledning om opfølgning på straffesagsbehandlingen mv.

Politikredsene skal som anført under [pkt. 3.3.7.](#) fastlægge procedurer og ansvarsfordeling for opfølgning på resultatet af straffesagsbehandlingen. Det vil være naturligt, at statsadvokaten generelt inddrages og i hvert fald orienteres ved udformningen af retningslinjer for sagsbehandlingen, opfølgningen på fejl og rapporteringen på sagsområder, der f.eks. er omfattet af centrale indberetningsordninger, og hvor der derfor er behov for at ensarte bl.a. indhentningen af oplysninger.

4.3.5. Evaluering af efterforskning og retsforfølgning

Statsadvokaten bør i samarbejde med politikredsene løbende være opmærksom på, om der i en bestemt sag eller på bestemte sagsområder kan være anledning til at foretage en evaluering af efterforskningen eller retsforfølgningen sammen med kredsene. Det vil både kunne være tilfældet i enkeltstående større sager, der udføres af en politikreds, og i tilfælde, hvor der efter den generelle samarbejdsmodel samarbejdes mellem statsadvokaten og en politikreds om udførelsen af en konkret sag i 1. instans, der kompetencemæssigt hører under politidirektøren.

Endvidere vil både politikredsene og statsadvokaten i forbindelse med behandlingen og udførelsen af straffesager kunne blive opmærksom på forhold med hensyn til f.eks. efterforskningens tilrettelæggelse og nye efterforskningsteknikker eller anvendelsen og fremlæggelsen af bevismidler mv., der generelt eller i bestemte sagstyper bør tages op til en bredere evaluering.

Er der tale om evaluering af forhold med hensyn til efterforskningen af strafbare forhold, er det naturligvis vigtigt, at politipersonalet inddrages i evalueringen sammen med statsadvokaten og politikredsen(e)s anklagere. På områder, hvor en særmyndighed er involveret i sagens behandling, bør det overvejes, om særmyndigheden også skal inddrages i evalueringen.

Det er samtidig vigtigt at sikre, at resultatet af evalueringen formidles videre, så det i relevant omfang kan anvendes af andre.

4.3.6. Uddannelsesaktiviteter og udbredelse af best practice mv.

Politikredsene har naturligvis ansvaret for, at medarbejderne i anklagemyndigheden i kredsene gennem bl.a. relevant uddannelse har de kompetencer, der skal til for at kunne løse arbejdsopgaverne. I kraft af statsadvokatens opgaver, kompetence og erfaring vil statsadvokaten imidlertid på en række områder naturligt kunne bidrage til den løbende udvikling af politiets og anklagemyndighedens kompetencer som led i kvalitetsarbejdet sammen med kredsene.

Som anført ovenfor forudsættes statsadvokaterne f.eks. på relevante områder at bistå politikredsene med vejledning bl.a. om ny lovgivning, om behandlingen af straffesager, der lægges ud til politikredsene efter en call-in-periode, og om udformningen af retningslinjer for opfølgningen på straffesagsbehandlingen. Evaluering af efterforskningen eller retsforfølgningen på bestemte områder og arbejdet med hensyn til særlige indsats- og fokusområder vil tilsvarende kunne danne grundlag for iværksættelse af videnstiltag i politikredsene.

Statsadvokatens samlede faglige ledelse og tilsyn med anklagemyndigheden giver derudover generelt mulighed for at indsamle erfaringer og koordinere på tværs af politikredsene. Statsadvokaten vil herigennem bl.a. kunne foretage relevant benchmarking og medvirke til at sikre udbredelse af best practice mellem politikredsene f.eks. med hensyn til tilrettelæggelsen af sagsgange på bestemte områder.

Gennem sin generelle erfaring med udførelsen af straffesager ved landsretten og med baggrund i bl.a. behandlingen af ankesagerne fra den enkelte politikreds vil statsadvokaten også kunne vejlede politikredsen med hensyn til retsarbejdet, herunder om tilrettelæggelsen og udførelsen af straffesagerne i retten.

Statsadvokaten bør løbende drøfte med politikredsene, på hvilke områder der kan være behov for videnstiltag i kredsene. Det kan f.eks. dreje sig om undervisning lokalt i politikredsene, eventuelt i forbindelse med statsadvokatens deltagelse i juristmøder i kredsene. Statsadvokaterne vil efter behov også kunne afholde egentlige undervisningsseminarer eller temadage mv. enten lokalt eller hos

statsadvokaterne. Videnstiltag bør naturligvis i relevant omfang også omfatte andre medarbejdere i politikredsen end anklagere.

Det forudsættes, at statsadvokaterne har en tæt indbyrdes koordination af behovet for og udformningen af videnstiltag i politikredsen, og at der sker den fornødne koordination med Rigsadvokaten med hensyn til mulige landsdækkende initiativer, herunder i forhold til indholdet i anklagemyndighedens kursuskatalog.

4.3.7. Statsadvokatens møder og besøg i politikredsen

Som anført ovenfor under pkt. 4.2. forudsættes det, at statsadvokaten som led i det samarbejds- og løsningsorienterede tilsyn og kvalitetsarbejde i forhold til straffesagsbehandlingen i politikredsen har en tæt og bred kontakt til kredsen i forbindelse med det daglige arbejde bl.a. gennem de aktiviteter, der er angivet ovenfor.

Den løbende kontakt mellem statsadvokaten og politikredsen forudsættes bl.a. at finde sted i forbindelse med statsadvokatens vejledning mv. som led i opfølgningen på tilsyn og kvalitetsarbejdet i øvrigt sammen med politikredsen. Hvis der er behov for det, kan statsadvokaten som led i det almindelige samarbejde med kredsen afholde møder med kredsen og efter behov deltage – eventuelt virtuelt – i kredsenes egne, regelmæssige tilsynsbesøg på politistationerne og i politiafdelingerne.

Med henblik på at sikre et tæt og løbende samarbejde mellem statsadvokaterne og politikredsen kan der aftales en regelmæssig og hensigtsmæssig mødestruktur mellem statsadvokaten og den enkelte politikreds, hvor der ud over møder eller drøftelser med politikredsenes ledelse også indgår møder med medarbejderne i anklagemyndigheden og eventuelt politipersonale. Eksempelvis vil mulighed for deltagelse i jurismøder i politikredsen, eller i møder med advokaturcheferne kunne være en naturlig del af statsadvokatens kontakt til kredsen, og samtidig understøtte statsadvokatens funktion som daglig faglig sparringspartner for politikredsen med hensyn til straffesagsbehandlingen.

Statsadvokaten foretager mindst et årligt tilsynsbesøg i hver politikreds.

Statsadvokaten skal både ved tilsynsbesøg og i forbindelse med det løbende samarbejde og tilsyn med politikredsen navnlig sikre sig, at der i politikredsen er særlig opmærksomhed på behandlingen og identificeringen af fokusområder, herunder i kredsenes lokale tilsynsplaner.

Statsadvokaten vælger selv formen for tilbagemelding på det løbende tilsyn og eventuelle tilsynsbesøg til politikredsen. Tilbagemeldingen kan derefter også ske i forbindelse med et efterfølgende besøg i politikredsen, hvor hovedtemaerne i statsadvokatens konklusioner og eventuelle særlige områder efter behov kan gennemgås og drøftes med politikredsenes ledelse og/eller medarbejdere. I den forbindelse kan politikredsenes lokale tilsynsplaner også drøftes.

4.4. Dokumentation

Statsadvokaten tilrettelægger og udfører tilsyns- og kvalitetsarbejdet i forhold til straffesagsbehandlingen i de enkelte politikredse, så der efter behov kan ske dokumentation heraf. Statsadvokaterne afgiver ved årets afslutning en fælles samlet opfølgning til Rigsadvokaten om de væsentligste resultater af tilsynet. Opfølgningen skal i kort form give et koncentreret og tydeligt statusbillede af politikredsenes udfordringer og initiativer samt udviklingstiltag i forhold hertil.

5. Rigsadvokatens opfølgning og tilsyn

5.1. Formål

Rigsadvokaten har som øverste anklagemyndighed det overordnede ansvar for legaliteten og kvaliteten i straffesagsbehandlingen og kan fastsætte generelle bestemmelser og give konkrete pålæg om behandlingen af straffesager, jf. retsplejelovens § 99. Rigsadvokaten fører efter bestemmelsen samtidig tilsyn med statsadvokaternes og politidirektørernes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser vedrørende strafforfølgning, der er truffet af statsadvokaterne som 1. instans.

Rigsadvokatens overordnede opfølgning og koordinering af legalitets- og kvalitetsarbejdet i straffesagsbehandlingen skal sikre, at der i alle politikredse og statsadvokaturer findes nødvendige retningslinjer og procedurer, og at straffesager på landsplan behandles ensartet med rette kvalitet og effektivitet. Rigsadvokaten skal samtidig i samarbejde med statsadvokaterne medvirke til at sikre en samlet videns- og erfaringsopsamling samt -udbredelse med henblik på løbende at styrke legalitetssikringen og udvikle kvaliteten og effektiviteten i straffesagsbehandlingen i hele landet.

5.2. Overordnet resultatopfølgning mht. straffesagsbehandlingen

Rigsadvokaten foretager en overordnet mål-, resultat- og ressourcestyring af politikredsens straffesagsbehandling, som også kan inddrage eventuelle oplysninger om særlige indsats- og fokusområder, der er blevet identificeret f.eks. som led i arbejdet med legalitet og kvalitetssikring. Som led heri varetager Rigsadvokaten ligeledes opfølgningen på, om politikredsene har nået de overordnede mål, der er fastsat for straffesagsbehandlingen. Der henvises til [pkt. 4.2.](#) ovenfor.

Rigsadvokaten foretager en tilsvarende overordnet styring med hensyn til statsadvokaternes straffesagsbehandling.

5.3. Overordnet opfølgning på tilsynsområdet

Rigsadvokaten offentliggør årligt hovedresultaterne af anklagemyndighedens tilsynsvirksomhed. Offentliggørelsen omfatter de væsentligste resultater af tilsynet med de generelle tilsynsområder, de tematiserede tilsyn og det lokale tilsyn samt i relevant omfang, hvilke initiativer der er iværksat som opfølgning på tilsynet.

Derudover afholder Rigsadvokaten kvartalsvise tilsynsmøder med statsadvokaterne med henblik på at sikre et løbende fokus på hovedtendenser og udvikling og med henblik på at gøre status over de lokale tilsyn og vurdere behovet for løbende opfølgning.

5.4. Tilsyn og kvalitetsarbejde med statsadvokaterne

I forbindelse med Rigsadvokatens løbende behandling af bl.a. ankesager, procesbevillingsansøgninger og klagesager vurderer Rigsadvokaten statsadvokaternes sagsbehandling i de pågældende sager i forhold til legalitet, kvalitet og effektivitet. Derudover har Rigsadvokatens tilsyn og kvalitetsarbejde med statsadvokaterne bl.a. udgangspunkt i de fastsatte indsats- og fokusområder og løbende dialog med statsadvokaterne, samt opfølgningen på eventuelt fastsatte mål.

Desuden skal statsadvokaterne på samme vis som politikredsene udarbejde og følge op på deres lokale tilsynsplaner.

Rigsadvokaten vil mindst én gang årligt afholde et tilsynsmøde hos hver statsadvokat og herudover løbende drøfte statsadvokatens organisering og tilrettelæggelse af tilsynet og kvalitetsarbejdet med politikredsene med statsadvokaten, herunder med hensyn til den generelle opsamling af resultatet af bl.a. klagesager, udviklingen i klagesager og omgørelser samt tilsynet på særlige områder, f.eks. med varetægtsfængslinger eller langvarige sigtelser. Statsadvokatens samarbejde med politikredsene i øvrigt bl.a. i forbindelse med eventuelle call-in-ordninger eller brug af den generelle samarbejdsmodel vil ligeledes naturligt kunne drøftes løbende.

I forhold til statsadvokatens egen straffesagsbehandling vil Rigsadvokaten i sit tilsyn og kvalitetsarbejde med statsadvokaten være opmærksom på statsadvokatens behandling af ankesager, kontrolsager vedr. forvarings- og foranstaltningsdømte, sagsbehandlingen af tiltaleindstillinger og sagsbehandlingstiden og de områder, som indgår i statsadvokaternes egne tilsynsplaner.

Bilag

Bilag 1 - Kvalitetsskema

Kvalitetsskema	Politikreds
Stikprøve på lokalpolitistation/i politiafdeling *:	
Kontroldato:	
Kontrol foretaget af:	
Følgende sag gennemgået ved stikprøve:	J.nr.:
Bemærkninger/udtaget til opfølgning for så vidt angår:	
Emne:	Bemærkning :
Tvangsindgreb (herunder anholdelse, fængsling, ransagning, beslaglæggelse, teleoplysninger mv.)	<i>Har betingelserne været opfyldt?</i>
	<i>Er evt. politirapport(er) om indgreb på øjemedet fyldestgørende?</i>
	<i>Er fastsatte procedurer for forelæggelse mv. fulgt?</i>
	<i>Er sagsbehandling iværksat hurtigst muligt?</i>

Kvalitetsskema	Politikreds
	<i>Er den tidsmæssige udstrækning af indgrebet begrundet og proportionalt med sagens karakter mv.?</i>
	<i>Er der givet korrekt klagevejledning i forbindelse med eventuelle indgreb?</i>
Afhøringer	<i>Er formregler iagttaget ?</i>
Efterforskning i øvrigt	<i>Er kvaliteten af efterforskningen i orden?</i> <i>Herunder:</i> • Politirapporter (vejledning/underskrift) • Overholdelse af retningslinjer for evt. særlige efterforskningsskridt (herunder kildeførere, fotokonfrontation)
Påtaleopgivelse/henlæggelse	<i>Korrekt afgørelse, tilstrækkeligt grundlag, forvaltningslovens krav om underretning, begrundelse, klagevejledning opfyldt?</i>
Tiltale/bødeforelæg	<i>Korrekt grundlag, lovfortolkning, påstand?</i>
Afgørelsesniveau	<i>Korrekt personale-/ kompetenceniveau?</i>
Sagsgange mv.	<i>Hensigtsmæssige og ressourcemæssigt fornuftige (f.eks. generel sagsvandring)?</i>
	<i>Har eventuelle særlige retningslinjer for behandlingen af den pågældende sagstype været fulgt, herunder f.eks. prioritering/ressourceanvendelse</i>
Sagsbehandlingstid	<i>Er generelle eller særlige retningslinjer/ frister overholdt?</i>
Sprogbrug	<i>Er sprogbrugen hensigtsmæssig for borgeren?</i>
Særligt indsats- og fokusområde	<i>Er generelle eller særlige retningslinjer mv. overholdt?</i>

Kvalitetsskema	Politikreds
Omfattet af forelæggelsespligt/ indberetnings-ordning	<i>Er reglerne om forelæggelse/indberetning til statsadvokaten, Rigsadvokaten, Justitsministeriet fulgt?</i>
Registrering mv.	<i>Er der anvendt rette gerningskode?</i>
	<i>Har brug af evt. undersøgelsesnr. været korrekt?</i>
	<i>Er sagsdata mv. registreret og opdateret korrekt i Polsas?</i>
Samlet vurdering	<i>Har gennemgangen af sagen givet anledning til initiativer, er der fulgt op på evt. problem?</i>
Andet	

Bilag 2 – Skema til logførsel ved kontakt med vidner

Anklagerens kontakt med vidner – Logførsel

Dato:

J.nr.:

Sagsbehandler:

Dato for kontakt	Logførende anklager	Vidnet (formodede)	Kortfattet notat om kontakten, herunder kontaktens form (telefonisk, personligt, skriftligt)	Evt. henvisning til relevante bilag (skriftlig korrespondance)